

87 NĂM CÔNG ĐOÀN VIỆT NAM VỚI SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG, BẢO VỆ TỔ QUỐC

 PGS. TS. DƯƠNG VĂN SAO*

Ngày 28 tháng 7 năm 1929, tại số nhà 15 phố Hàng Nón, thành phố Hà Nội, Công hội đỏ Bắc Kỳ ra đời, đây là tổ chức Công đoàn đầu tiên ở Việt Nam do Đảng ta sáng lập và lãnh đạo, là tổ chức tiền thân của Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam ngày nay. Công hội đỏ ra đời, là kết quả tất yếu của quá trình phát triển phong trào công nhân với sự truyền bá và vận dụng tài tình, sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể ở Việt Nam của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Người đặt cơ sở, nền móng cho sự ra đời và phát triển của tổ chức công đoàn Việt Nam.

Sự ra đời của Công hội đỏ, đã đánh dấu bước trưởng thành quan trọng về chính trị và tổ chức của giai cấp công nhân (GCCN) Việt Nam. Chặng đường cách mạng 87 năm xây dựng, trưởng thành, là khoảng thời gian nối tiếp giữa hai thế kỷ, tuy phải đương đầu với muôn vàn khó khăn, thử thách, khi hoạt động bí mật, lúc công khai, với 12 lần tổ chức đại hội và 6 lần đổi tên gọi cho phù hợp với hoàn cảnh, điều kiện của mỗi giai đoạn lịch sử. Nhưng trong bất kỳ hoàn cảnh nào, bản chất cách mạng, vai trò đại diện bảo vệ quyền, lợi ích đoàn viên, người lao động của công đoàn Việt Nam không thay đổi. Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, Công đoàn Việt Nam luôn trung thành với lợi ích của giai cấp công nhân, của dân tộc và quyền, lợi ích của đoàn viên, người lao động, không xă rời, coi nhẹ mục tiêu phấn đấu cho độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, cho quyền, lợi ích của giai cấp công nhân, tổ chức công đoàn và quyền, lợi ích của đoàn viên, người lao động.

Ngay từ khi ra đời năm 1929, bất chấp sự kiểm soát gắt gao của thực dân Pháp, Công đoàn vẫn kiên cường hoạt động không mệt mỏi, tuyên truyền, vận động, tập hợp ngày càng đông đảo công nhân, lao động liên tục đấu tranh chống áp bức, bóc lột, đòi dân sinh, dân chủ và độc lập dân tộc. Tháng tám năm 1945 dưới sự lãnh đạo của Đảng Lao động Việt Nam (nay là Đảng cộng sản Việt Nam), Công đoàn Việt Nam đã tuyên truyền, vận động GCCN cùng với

giai cấp nông dân và nhân dân lao động cả nước chớp thời cơ đứng lên bằng tất cả lực lượng, hình thức và ý chí quyết tâm sắt đá, tổng khởi nghĩa giành chính quyền, lập nên Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á.

Sau khi giành chính quyền, Công đoàn Việt Nam đã vận động, tổ chức GCCN đi tiên phong trong thực hiện nhiệm vụ xây dựng, bảo vệ chính quyền công nông non trẻ, tích cực tham gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, diệt giặc đói, giặc dốt. Tuy nhiên độc lập dân tộc chưa được một năm, thì ngọn lửa chiến tranh xâm lược của kẻ thù lại bùng cháy trên toàn quốc. Hưởng ứng lời kêu gọi thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Toàn quốc kháng chiến”, Công đoàn Việt Nam đã đi tiên phong trong vận động, tổ chức công nhân, viên chức, lao động cả nước, di chuyển máy móc, vật liệu ở thành phố, đô thị ra vùng căn cứ, tập trung xây dựng nhà máy, công xưởng, để sản xuất vũ khí, khí tài, phục vụ cho cuộc chiến đấu lâu dài của dân tộc. Đồng thời chủ động tuyên truyền, vận động công nhân viên chức lao động (CNVCLĐ) tích cực tham gia trên mặt trận giao thông vận tải, sản xuất lương thực, thực phẩm, thực hành tiết kiệm, phục vụ đắc lực cho cuộc kháng chiến trường kỳ thắng lợi. CNVCLĐ và công đoàn Việt Nam đã góp phần to lớn cùng toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta làm nên “chín năm là một Điện Biên, chấn động địa cầu”.

Sau chiến thắng Điện Biên Phủ, miền Bắc được hoàn toàn giải phóng, miền Nam đế quốc Mỹ xâm lược với âm mưu chia cắt nước ta lâu dài, GCCN, tổ chức công đoàn và nhân dân cả nước bước vào thời kỳ thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược, xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh để hoàn thành cách mạng dân tộc, dân chủ nhân dân ở miền Nam nhằm thống nhất đất nước. Công đoàn Việt Nam đã chủ động vận động, tổ chức các phong trào thi đua yêu nước sôi nổi, liên tục với các khẩu hiệu “tất cả vì

(*) Nguyên Hiệu trưởng Trường Đại học Công đoàn.

miền Nam ruột thịt”, “tất cả cho giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước”. Đã vận động hàng vạn thanh đoàn viên, người lao động tình nguyện nhập ngũ lên đường vào Nam chiến đấu, Các cấp công đoàn đã tiến đưa hàng chục ngàn đoàn viên, người lao động tham gia phục vụ tuyến đường Trường Sơn lịch sử, góp phần đảm bảo tuyến giao thông huyết mạch, chi viện kịp thời cho chiến trường miền Nam. Hưởng ứng các cuộc vận động của công đoàn, nhiều đoàn viên, người lao động nước ta trở thành những chiến sỹ xung kích có mặt ở mọi lĩnh vực, trên khắp chiến trường, là lực lượng tiên phong, anh dũng, kiên cường chiến đấu, phục vụ chiến đấu.

Ở các cơ quan, nhà máy, công trường, hầm mỏ, Công đoàn đã vận động, tổ chức linh hoạt, sáng tạo các phong trào thi đua “hướng về miền Nam ruột thịt” thi đua với đồng bào chiến sỹ ở chiến trường. Trong các phong trào thi đua do Công đoàn tổ chức, phát động đã thu hút, cổ vũ hàng ngàn cơ sở, hàng vạn công nhân, viên chức ngày đêm không quản ngại khó khăn, gian khổ, phấn đấu hoàn thành vượt mức kế hoạch sản xuất, phục vụ chiến đấu. Đã có hàng chục vạn công nhân, viên chức xung phong đảm nhận thêm những công việc của những CNVC lên đường nhập ngũ hoặc đi phục vụ chiến trường, đồng thời tình nguyện nhận thêm kế hoạch đột xuất, phục vụ kịp thời cho chiến trường miền Nam.

Đặc biệt trong chiến dịch mùa xuân lịch sử, đã có nhiều công đoàn ngành, nhiều cấp công đoàn tham gia trực tiếp tiêu biểu như: Công đoàn ngành Giao thông vận tải đã tham gia cùng với chuyên môn đưa 1 vạn xe ô tô, 130 toa xe, 32 tàu thủy để vận chuyển bộ đội, vũ khí, hàng hoá vào Nam; Đã động viên, tổ chức tiến đưa một lực lượng lớn công nhân lành nghề, trẻ, khoẻ tình nguyện vào Nam, bảo vệ, tiếp quản các cơ sở sản xuất công nghiệp ngay sau khi giải phóng, nhằm kịp thời khôi phục sản xuất phục vụ đời sống nhân dân.

Ở miền Nam, Công đoàn đã vận động công nhân, lao động tham gia công tác binh vận, góp phần làm tan rã hàng chục vạn ngụy quân, ngụy quyền, vận động, tổ chức cho công nhân lao động, phối hợp với các lực lượng vũ trang tiến công giải phóng các thành phố, thị xã, tiêu biểu như: tại Buôn Ma Thuột công nhân lao động đã dẫn đường cho quân giải phóng tiêu diệt tề, diệt ác ôn đang lẩn trốn, công nhân nhà máy điện bất chấp hiểm nguy, nối lại đường dây bị đứt, đảm bảo cho thị xã có đủ điện sáng.

Ở Đắc Lắc, dưới sự chỉ đạo, vận động kịp thời của Công đoàn các cấp, công nhân lao động đã nổi dậy diệt ác ôn ngoan cố, bắt 1261 tên địch, thu trên

3005 súng các loại, đã thành lập đội vận tải với trên 900 xe phục vụ chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử. Tại Đà Nẵng, khi bắt đầu chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, Công đoàn đã tổ chức công nhân lao động vận chuyển 2,5 vạn quân giải phóng và 150 tấn hàng trên tuyến đường Đà Nẵng - Nha Trang - Sài Gòn. Ở Cam Ranh, Công đoàn trực tiếp tham gia tổ chức công nhân lao động ngày đêm lăn lộn trên bến cảng bốc dỡ hàng trăm tấn lương thực, thực phẩm tiếp tế cho bộ đội. Ở nhiều thành phố, Công đoàn đã vận động, tổ chức công nhân nổi dậy cướp chính quyền, vận động, tổ chức công nhân chiếm lĩnh, bảo vệ và giữ gìn cơ sở sản xuất, kho tàng, bến cảng để bàn giao cho chính quyền cách mạng khi vào thành phố tiếp quản...

GCCN, tổ chức công đoàn Việt Nam đã đóng góp to lớn sức người, sức của cùng toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta viết lên trang sử chói ngời bằng cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân năm 1975 lịch sử, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

Bước vào thời kỳ cả nước độc lập, thống nhất, tiến hành khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục phát triển kinh tế, xây dựng cơ sở vật chất của XHCN, trong điều kiện nền công nghiệp nước ta còn nhỏ bé, lạc hậu lại bị chiến tranh nhiều năm tàn phá nặng nề, đời sống của nhân dân nói chung, của CNVCLĐ nói riêng gặp rất nhiều khó khăn. Công đoàn các cấp đã thường xuyên gần gũi, động viên CNVCLĐ tập trung trí tuệ, sức lực cùng với chính quyền các cấp tháo gỡ khó khăn, duy trì và ổn định sản xuất, tham gia cải tạo kinh tế, tích cực phát triển kinh tế hộ gia đình, từng bước nâng cao đời sống người lao động.

Bản chất, khí phách anh hùng và tinh thần lao động cần cù, sáng tạo của CNVCLĐ và tổ chức công đoàn Việt Nam vẫn không ngừng toả sáng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Các phong trào thi đua lao động, sản xuất do Công đoàn tổ chức, phát động, vẫn diễn ra sôi nổi, liên tục, rộng khắp trên mọi miền tổ quốc, đặc biệt là trên các công trình trọng điểm quốc gia như: Thủy điện Hoà Bình, Trị An, Nhiệt điện Phả Lại, Dầu khí Vũng Tàu, Xi măng Bỉm Sơn, Hà Tiên, Hoàng Thạch..., hàng chục vạn công nhân, lao động luôn tích cực, chủ động hưởng ứng các phong trào thi đua do Công đoàn tổ chức, phát động, không quản nắng mưa, gió rét, ngày đêm lăn lộn trên công trường, nhà máy, hầm mỏ, nỗ lực phấn đấu hoàn thành vượt mức các chỉ tiêu kế hoạch được giao, góp phần quan trọng vào sự nghiệp xây dựng, phát triển kinh tế, xã hội, cải thiện đời sống người lao

động và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Thời kỳ thực hiện đường lối đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo, phát triển kinh tế hàng hoá nhiều thành phần, định hướng xã hội chủ nghĩa, trong điều kiện tình hình kinh tế nước ta đang khủng hoảng nghiêm trọng, Liên Xô và các nước Đông Âu sụp đổ, tình hình quốc tế có nhiều diễn biến phức tạp, song công đoàn Việt Nam vẫn luôn kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, ủng hộ và vận động công nhân, viên chức, lao động đi tiên phong trong thực hiện đường lối đổi mới của Đảng. Công đoàn đã thường xuyên đổi mới tổ chức, nội dung, phương thức hoạt động cho phù hợp với tình hình mới trong các loại hình cơ sở, thuộc các thành phần kinh tế và cho đáp ứng ngày càng tốt hơn nhu cầu, nguyện vọng của đông đảo CNVCLĐ. Công đoàn đã hướng mọi hoạt động về cơ sở, lấy CNLĐ làm đối tượng vận động, lấy chăm lo, bảo vệ quyền, lợi ích, hợp pháp chính đáng của đoàn viên, người lao động nhằm xây dựng quan hệ lao động hài hòa, ổn định, tiến bộ, thúc đẩy nâng cao hiệu quả sản xuất, kinh doanh làm mục tiêu hoạt động chủ yếu.

Chất lượng, hiệu quả hoạt động công đoàn Việt Nam trong chăm lo, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, người lao động, trong tham gia quản lý kinh tế, quản lý xã hội và tuyên truyền, giáo dục nâng cao giác ngộ giai cấp, ý thức tổ chức kỷ luật, tác phong công nghiệp, nâng cao trình độ học vấn, chuyên môn nghề nghiệp cho đoàn viên, người lao động đã được nâng lên đáng kể. Công đoàn các cấp đã chủ động tập hợp trí tuệ của đoàn viên, người lao động, tổ chức cho đoàn viên, người lao động và đại diện cho họ tham gia ngày càng có chất lượng, hiệu quả trong xây dựng chính sách, pháp luật, tham gia kiểm tra giám sát thực hiện chính sách, pháp luật, chăm lo, bảo vệ quyền, lợi ích của đoàn viên, người lao động ngày một tốt hơn.

Các cấp công đoàn đã thường xuyên, liên tục tổ chức các phong trào hành động cách mạng, thi đua yêu nước, phong trào thi đua lao động giỏi, lao động sáng tạo với mục tiêu năng suất, chất lượng, đảm bảo an toàn, vệ sinh lao động; phong trào học tập nâng cao trình độ, tiết kiệm chống tham nhũng; phong trào giúp nhau xoá đói giảm nghèo, đền ơn đáp nghĩa, phong trào xanh sạch, đẹp... trong CNVCLĐ do Công đoàn phát động, tổ chức, đã thu hút ngày càng đông đảo công nhân, viên chức lao động tham gia, đã tạo

được động lực mạnh mẽ khơi dậy tiềm năng, trí tuệ của CNVCLĐ góp phần tích cực vào phát triển kinh tế, ổn định chính trị và tiến bộ xã hội.

Trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế ngày càng sâu, rộng, cạnh tranh trên phạm vi toàn cầu ngày càng gay gắt, trong khi trình độ phát triển khoa học, công nghệ nước ta còn lạc hậu, điều kiện làm việc của CNLĐ còn nặng nhọc, môi trường làm việc còn nhiều yếu tố độc hại và thiếu an toàn, Công đoàn đã quán triệt sâu sắc quan điểm “Vi con người, do con người”, đã tập trung đẩy mạnh các hoạt động xã hội chăm lo bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp chính đáng người lao động; Chú trọng hoạt động trong lĩnh vực bảo hộ lao động nhằm đảm bảo an toàn, vệ sinh lao động.

Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam đã tập trung chỉ đạo nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của Viện Khoa học kỹ thuật bảo hộ lao động và các cấp công đoàn nhằm nghiên cứu tham gia với Nhà nước ban hành các tiêu chuẩn, các quy định về bảo hộ lao động và hướng dẫn, giúp đỡ các cơ sở sản xuất, kinh doanh ứng dụng tiến bộ khoa học, kỹ thuật, đặc biệt là khoa học kỹ thuật bảo hộ lao động vào cải thiện điều kiện lao động, đảm bảo an toàn, vệ sinh lao động cho công nhân lao động.

Các hoạt động xã hội của công đoàn đã được quan tâm và có nhiều tiến bộ, Công đoàn đã thường xuyên, liên tục tổ chức vận động công nhân, lao động tích cực hưởng ứng các phong trào đền ơn đáp nghĩa, phong trào tắm lược nghĩa tình, vì Trường Sa, Hoàng Sa thân yêu... góp phần quan trọng vào việc giúp nhau trong lúc khó khăn hoạn nạn, giúp nhau xoá đói giảm nghèo, động viên, khích lệ tinh thần yêu nước, bảo vệ chủ quyền biên giới, hải đảo và làm cho đoàn viên, người lao động gắn bó, tin tưởng ở tổ chức Công đoàn, tự nguyện gia nhập và tham gia hoạt động công đoàn. Theo thống kê đến nay công đoàn Việt Nam đã vận động thành lập được trên 121.600 công đoàn cơ sở, thu hút được 8.948.964 đoàn viên ở tất cả các thành phần kinh tế, các ngành nghề tự nguyện gia nhập Công đoàn. Các cấp công đoàn đã luôn chú trọng gắn chặt công tác phát triển đoàn viên, thành lập công đoàn cơ sở với xây dựng tổ chức công đoàn lớn mạnh, đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực, trình độ đội ngũ cán bộ công đoàn, nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động. Hàng năm trên 80% số công đoàn cơ sở đạt công đoàn cơ sở vững mạnh, vững mạnh xuất sắc.

(Xem tiếp trang 14)

Điều chỉnh nhiệm vụ của công đoàn các cấp theo hướng công đoàn chỉ thực hiện những công việc mà chỉ công đoàn mới làm được, những nhiệm vụ mà công đoàn phải phối hợp với ban, ngành đoàn thể khác mới làm được. Liên đoàn Lao động địa phương, cần sắp xếp lại các ban chuyên môn, nghiệp vụ theo hướng tinh gọn đầu mối; tăng cường lực lượng cho Liên đoàn Lao động quận, huyện có đồng doanh nghiệp.

Đối với cán bộ công đoàn chuyên trách, tập trung đào tạo, bồi dưỡng về lý luận và nghiệp vụ công tác công đoàn ở các trình độ: đại học công đoàn, trung cấp lý luận và nghiệp vụ công tác công đoàn, đại học phần công đoàn. Đối với cán bộ công đoàn không chuyên trách tập trung đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ, lý luận về công đoàn. Thực hiện đào tạo lại đội ngũ cán bộ công đoàn, thường xuyên cập nhật, nâng cao kiến thức, nghiệp vụ, đặc biệt là kiến thức pháp luật, quản lý kinh tế, quản lý xã hội, các kỹ năng mới để theo kịp với yêu cầu của phong trào công nhân và hoạt động công đoàn trong tình hình mới.

Bốn là, đổi mới nội dung và phương thức hoạt động của công đoàn cơ sở. Tập trung hướng dẫn công đoàn cơ sở kỹ năng, phương thức hoạt động, xác định nội dung trọng tâm để tổ chức thực hiện. Chủ động đề xuất và tổ chức hội nghị người lao động, đối thoại, thương lượng ký kết thỏa ước lao động tập thể; xây dựng đội ngũ đoàn viên nòng cốt; thực hiện tốt việc phân công đoàn viên tuyên truyền, giới thiệu người gia nhập công đoàn. Công tác phát triển đoàn viên phải thường xuyên được quan tâm. Luôn có kế hoạch tuyên truyền, vận động người lao

động vào tổ chức Công đoàn. Các tổ công đoàn sinh hoạt thường kỳ thực hiện phân công đoàn viên giúp đỡ lẫn nhau, làm tốt công tác thăm hỏi, động viên khi đoàn viên có việc vui, buồn.

Khẳng định những giá trị vững bền mà tổ chức Công đoàn Việt Nam tạo dựng được trong 87 năm qua, cán bộ, đoàn viên Công đoàn Việt Nam cần đổi mới phương thức hoạt động cho phù hợp với điều kiện mới; đoàn kết công nhân, lao động, thực hiện các mục tiêu kinh tế, xã hội do Đảng đề ra; tham gia xây dựng hệ thống chính trị vững mạnh; đẩy mạnh công tác phát triển đoàn viên, xây dựng công đoàn cơ sở và đội ngũ cán bộ công đoàn; mở rộng hoạt động đối ngoại của công đoàn... nhằm phát huy những giá trị to lớn đó trong sự nghiệp đấu tranh chống nghèo nàn, lạc hậu; bảo vệ và xây dựng Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. □

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, NXB Chính trị Quốc gia, HN, 2016.
2. Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Phong trào công nhân và Công đoàn Việt Nam (2001-2010), NXB Lao Động, HN, 2011.
3. Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Công đoàn Việt Nam 85 năm xây dựng và phát triển, NXB Lao Động, HN, 2014.
4. Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Kỷ yếu Hội thảo Công đoàn Việt Nam - những giá trị bền vững, NXB Lao Động, HN, 2014.
5. Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam (Khóa XI), NXB Lao Động, HN, 2016.

87 NĂM CÔNG ĐOÀN VIỆT NAM...

(Tiếp theo trang 5)

Công tác tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch vững mạnh luôn được các cấp công đoàn quan tâm, hàng năm công đoàn các cấp đã chủ động, tích cực giáo dục bồi dưỡng hàng chục ngàn công nhân ưu tú giới thiệu cho Đảng xem xét kết nạp. Đã chú trọng, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, tập hợp ý kiến của CNVCLĐ để tham mưu, đề xuất với Đảng, Quốc hội, Chính phủ xây dựng các chủ trương, chính sách, pháp luật có liên quan đến người lao động. Tổ chức, động viên GCCN, đội ngũ trí thức không ngừng thắt chặt tình đoàn kết với giai cấp nông dân xây dựng, củng cố khối liên minh công - nông - trí không ngừng vững mạnh, làm nền

tảng vững chắc của khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Đặc biệt ngày nay để chủ động cùng toàn Đảng, toàn dân hội nhập ngày càng sâu rộng vào nền kinh tế thế giới, Công đoàn đã, đang đi tiên phong trong đổi mới tổ chức, nội dung, phương thức hoạt động, không ngừng nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động, góp phần cùng Đảng, Nhà nước thực hiện thắng lợi đường lối đổi mới vì: Dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh.

Nhìn lại chặng đường 87 năm qua, chúng ta tự hào về truyền thống hào hùng của giai cấp công nhân và tổ chức công đoàn Việt Nam đã đóng góp xứng đáng vào trang sử vẻ vang dựng nước, giữ nước của dân tộc, GCCN và tổ chức công đoàn xứng đáng với lòng tin yêu của toàn Đảng, toàn dân. □